

INTRODUCCIO

Dins la nostra renaixença hi mancava, indubtablement, una Societat de Filosofia catalana. On n'hi ha tantes altres d'ordre secundari no podia faltar-n'hi una tan principal. Algunes vegades n'havíem parlat amb el Sr. Bordoy-Torrents, actual Secretari de la Secció de Ciències de l'Institut d'Estudis Catalans, i ambdós coincidíem en la necessitat d'acoblar aquells homes de la nostra terra que seriosament la conreuen per tal de mancomunar llur esforç a l'ombra protectora de l'Institut. Com a peu forçat, convinguérem, per a portar a la pràctica l'afalagador projecte, que devíem fugir de tota mena de dilettantisme per eixorc. Els professionals de la Filosofia que vesteix, enamorats de la novetat de moda, no arriben a comprendre que no hi ha filosofies noves sinó caires nous d'una que és perenne; qui la desconeix o menysprea, ben cregut que tot comença amb l'última invenció, ni sap de què és caire ni sap d'on ve. Amb elles no s'obre l'enteniment: s'el tanca; car tot és vist amb ulleres de color.

Convinguérem també, a més a més, que la Societat projectada no havia d'ésser exòtica, com planta transplantada, sinó filla de la tradició filosòfica del nostre poble, sense que això vulgui dir que la seva vida fos mera rememoració de temps passats per gloriosos que sien. La vida és canvi i és renovació; ella passa dolçament d'un estat a l'altre; sempre el present viu del passat i de quelcom més que els passats no fruïren.

Prefixats aquests punts, calia començar la tasca triant uns quants homes d'enteniment sencer i ben nodrit com nucli de la nova Societat. Foren pocs, molt pocs, els escollits als quals ens dirigírem, pensant que els eixampis vindrien després a mida que les tasques empreses fessin indispensable la col·laboració dels especialitzats en elles. Convocats a la secretaria de l'Institut, i fet el coneixement d'uns i altres els qui no el teníem, en amical conversa

prompte ens entenguérem. Nuada la nova Societat a la tradició de l'antiga nacionalitat, els noms de Ramon Lull, Eximenis, Guiu de Terrena, Bernat Metge... apareixien als presents com fites d'un camí a seguir. Sense tancar-se en el clos en què ells es mogueren, calia acceptar-ne l'orientació. Ells foren d'ànima llatina com ho som nosaltres i l'ànima llatina és essencialment objectivista. L'aire clar en què ha viscut, la transparència del cel, la blavor de la seva mar, l'obliga a posar enfora tot quant porta dins com si fos l'espill de la naturalesa. Adhuc els seduïts que presumen del contrari, no capexen bé que l'enteniment humà pugui traure de si mateix l'objecte que coneix, ni que el conegui segons el basteix amb dades sensorials amorfes i cegues. Hereus de la filosofia grega, venim forçats a creure que els objectes són donats en forma d'imatges que en són la representació veritable; no és l'enteniment qui fixa llur forma i dimensions o llur duració, ni els dóna una realitat: les pren com són i com les pren les comprèn sense posar-hi res de part seva més que la comprensió mateixa. Les mateixes qualitats sensorials, la calor, la flaire, el so, que els atribuïm, responen com efectes a l'acció dels objectes. Sien còpies de llurs causes externes, sien efectes directes del sentit que hi reacciona segons les seves energies específiques, sempre resulta cert que hi estan lligades estretament i que, per tant, l'enteniment no coneix de l'objecte res que no li sia donat extrínsecament d'enfora d'ell. No és, doncs, el coneixement invenció de la ment o creació subjectiva; subsisteix eternal l'*adequatio rei* de les velles escoles.

Avantposat aquest criteri com a basament de la societat naixent, la filosofia que ens proposàvem conrear era objectiva de soca a rel. Amb ella no cal estudiar les coses com les imaginem quan, reclosos en el si de l'intel·lecte, suposem que és ell qui les fa i les posa enfora com si en fos el creador; amb aquesta inversió dels termes del cabdal problema, que divinitza l'home i ve de temps trontollant el món, ja no creiem que a l'enteniment les coses de la natura hi sien com reflectades en forma de coneixements; creiem, pel contrari, que la naturalesa no és altra cosa que l'espill de les creacions de l'esperit. La intel·ligència ens fou infosa per l'alè de Déu en el cervell per

a conèixer les coses que són obra d'Ell i amb elles ascensionalment al seu Autor.

Esclari't punt tan important, restava infantada la nostra Societat; calia, doncs, constituir-la. En parlar de qui devia presidir-la, tots els ulls fitaren al Dr. Llovera, votació muda i solemne amb la qual quedà designat el cap que devia dirigir-la. Bé en protestà, sorprès del cas, l'honorat; però amb quatre paraules raonables hom el rendí i s'hi ajupí. Qui havia d'ésser el Secretari de la nou nada associació més que el Sr. Bordoy-Torrents, que ja ho és de la Secció de Ciències de què és fillola? Tot, dat i beneït, sense paraules vanes, quedà així resolt i cada ú ocupà el lloc que li correspon ben satisfet de si mateix i dels altres.

Amb les sessions mensuals que s'acordà celebrar, les tasques a empendre s'anaren concretant i definint sortint de la nebulosa on restaven emboirades. Com funció de la nova Societat, calia procedir a la recerca dels treballs filosòfics de la nostra terra perduts en la pols de l'oblit. La mentalitat catalana ha estat més fecunda, per aquesta mena d'estudis, del que es creu; el que hi ha és que amb l'enfonsada de la nacionalitat tot restà soterrat i cal desenterrar d'entre les runes el que n'hagi quedat. La feina a fer en aquest punt no és d'un dia; però, com es reconstrueix pels homes abnegats que hi enfondeixen, el seu lèxic, la seva prehistòria, el seu dret, el seu art, així cal reconstruir documentalment l'obra dels pensadors que la raça ha donat de si. Tot vindrà al seu degut temps. Vinculada en aquesta obra general de reconstrucció hi va la del lèxic filosòfic de la llengua nadiua. Sembla que el català és inadequable a l'expressió dels mers conceptes de la ment i dur per a tota mena de matitzacions psicològiques: aspre i aterrisat com és, no el creiem fàcil per a les volades de l'esperit. Superbament ens desenganyen de semblant prejudici el munt de notes que per la confecció del *Vocabulari filosòfic* porten ja fetes els companys Serra i Hunter, Carreras Artau i Capdevila; amb elles palesen, atenent-se als nostres clàssics, la justesa i fidelitat amb què la paraula nostrada emmotlla les més altes concepcions, les més delicades i subtils inflexions de l'esperit.

A part d'aquestes funcions inherents a la Societat Catalana de Filosofia (i més que inherents són immanents en ella), particularment es porten a cap treballs de molta estima amb ample criteri i llibertat benaurada. Els que s'acoblen en aquest ANUARI, que és la primera de les seves publicacions, en donen mostra. Jo, que els encapçalo amb aquesta diguem-ne Introducció, sembla que n'hauria de dir quelcom en presentar-los al públic; no ho faré, però, car el meu judici semblaria interessat. Es tracta de benvolguts companys, i un pudor natural m'en priva, com un germà s'absté d'alabar com es mereixen les dots morals i la bellesa d'una germana encara que a la vista estiguin. Que ho faci el llegidor amb major coneixement de causa i sia ell qui digui si és o no és aquest llibre en el seu conjunt obra reflexiva i seriosa i si és o no és, particularment, digne d'admiració i lloança el treball que ens guia pels cims més alts de l'esperit sense fatiga com si passés per terra planera. Jo em callo i espero sense temença la sentència.

La Societat Catalana de Filosofia no és encara una realitat; avui és una esperança, un dolcíssim despertar. Sóc massa vell per fer-me il·lusions i no crec tenir-les en aquest punt; mes quan veig als meus companys adalerats en un treball que cap recompensa pecuniària els reporta, i esmerçant-hi hores i més hores en la quietud de la llar, hi tinc fe, perquè sempre he vist que són els homes de bona voluntat els que fan les grans coses. La llavor la porten dintre; deixem que germini en el sol, esclati a la llum i dongui el seu fruit per aplaudir-los; mentre, esperem confiats que tot vindrà a la seva hora amb l'ajuda de Déu. De la meva fe en participen aquells qui els coneixen d'aprop. Pi i Suñer parla de la nostra Societat com d'una alba naixent; el primer Magistrat de la nostra terra la mira amb ulls d'amor... Jo, que pels meus molts anys i les meves xacres no puc seguir als meus companys, els veig des de lluny i els dic amb el cor: aneu fent via, que aquells que fan via són els que arriben a la glòria i a l'estimació dels seus conciutadans agraïts!

R. TURRÓ.

Barcelona, desembre de 1923.